

บันทึก

เรื่อง หรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กระทรวง
การคลังหรือคำประกันการกู้เงินจากสถาบันการเงินเอกชนต่างประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ได้มีหนังสือ ด่วนมากที่ กค. ๐๓๐๓/๑๑๒๗ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๒๒ ความว่า ตามที่กระทรวงการคลังด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการกู้เงินและคำประกันเงินกู้จากสถาบันการเงินเอกชน โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว ตามอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ระหว่างธนาคารในกรุงลอนดอน หรือสิงคโปร์ (London Inter-Bank Offer Rate (LIBOR) หรือ Singapore Inter-Bank Offer Rate (SIBOR) บวกด้วย Spread ในอัตราร้อยละ ๐.๗๕ - ๑.๕๐ ต่อปีนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า โดยที่ปัจจุบันอัตราดอกเบี้ย LIBOR และ SIBOR ได้เพิ่มขึ้นสูงมาก ตกอยู่ในอัตราร้อยละ ๑๑.๑๘๗๕-๑๑.๘๗๕๐ ต่อปี และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นต่อไปอีกในอนาคต ดังนั้น หากอัตราดอกเบี้ยที่กล่าวสูงขึ้นถึงหรือเกินกว่าอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กระทรวงการคลังได้ดำเนินการกู้หรือคำประกันเงินกู้มาแล้วตามนัยที่กล่าวข้างต้น จะเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งห้ามเก็บดอกเบี้ยเกินอัตราที่กำหนดไว้หรือไม่ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว ประกอบกับบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ซึ่งกำหนดว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้า ต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” ก็ดี พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งวางบทลงโทษในทางอาญาแก่ผู้ให้กู้ซึ่งเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตราที่ดี เป็นกฎหมายภายใน ซึ่งมีผลใช้บังคับเฉพาะในราชอาณาจักร เท่านั้น กรณีการกู้เงินหรือการคำประกันเงินกู้ของกระทรวงการคลังตามข้อหานี้ ผู้ให้กู้คือสถาบันการเงินต่างประเทศซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักร และเมื่อข้อเท็จจริงสำหรับกรณีที่หารือนี้ได้ความว่า ตามสัญญาเงินกู้ที่กระทรวงการคลังทำไว้กับสถาบันการเงินในต่างประเทศ ได้กำหนดให้ใช้กฎหมายของประเทศผู้ให้กู้บังคับแก่กรณีตามสัญญา และกฎหมายของประเทศผู้ให้กู้ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยไว้ อัตราดอกเบี้ยตามสัญญาดังกล่าวก็ย่อมต้องบังคับไปตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๗) จึงเห็นว่าถึงแม้อัตราดอกเบี้ยจะเปลี่ยนแปลงไปจนเกินอัตราที่จำกัดไว้ในกฎหมายภายในประเทศไทยซึ่งเป็นผู้กู้ การบังคับตามสัญญาจึงต้องคงเป็นไปตามที่ได้ตกลงกัน

ไว้นั้น ปัญหาจะเกิดขึ้นเฉพาะแต่เมื่อมีการนำคดีอันเกี่ยวกับสัญญาดังกล่าวขึ้นสู่ศาลไทย หรือ บังคับคดีในศาลไทยเท่านั้น และมีปัญหาเฉพาะดอกเบี้ยในส่วนที่เกินอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี ในปัญหานี้เห็นว่า ศาลไทยต้องวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าจะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับให้ใช้กฎหมายนั้นเพียงเท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแห่งประเทศ ไทย” เมื่อการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้นต้องห้ามตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๓^๑ ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ จึงเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น ดอกเบี้ยในส่วนที่ล้นตัวเกินอัตราร้อยละสิบห้าต่อปีจึงบังคับในศาลไทยไม่ได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

^๑ มาตรา ๓ บุคคลใด

(ก) ให้บุคคลอื่นยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือ

(ข) เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราท่านบัญญัติไว้ในกฎหมาย บังอาจกำหนดข้อความอันไม่จริงในเรื่องจำนวนเงินกู้หรืออื่น ๆ ไว้ในหนังสือสัญญา หรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้ หรือ

(ค) นอกจากดอกเบี้ย ยังบังอาจกำหนดจะเอา หรือรับเอาซึ่งกำไรอื่นเป็นเงิน หรือสิ่งของ หรือโดยวิธีเพิกถอนหนี้ หรืออื่น ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินไปอันสมควร ตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืม

ท่านว่าบุคคลนั้นมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ